

Let's talk about love

In de roman *de Kinderjaren van Jezus* van Coetzee (2013) vraagt de hoofdpersoon Simon zich vertwijfeld af wat liefde is. Is het begeerte of is het verbondenheid die de vorm aanneemt van welwillendheid en goedgunstigheid? Begeerte is passioneel en persoonlijker, maar welwillendheid is universele en ook duurzamer, het creëert een vriendschappelijke intimiteit dat beter bestand is tegen de tijd. Op het eiland waar Simon terecht is gekomen, blijkt deze welwillendheid en dus universele liefde de enige relatievorm te zijn. Maar Simon blijft koppig de 'hartstocht' missen.

Simons zoektocht is die van velen. Wat is liefde en wat willen we eigenlijk van haar? Als we het woord gebruiken, denken we al gauw te weten wat het is. Maar als we liefde proberen te omschrijven, lopen we vast in details en toevoegingen; we krijgen onenigheid en discussies. Is liefde universele betrokkenheid en verbondenheid, of is het persoonlijke passie en romantiek, is het iets dat je kunt hebben en houden of iets dat je overkomt en wat kan komen en gaan? In onze samenleving maken we een verschil tussen de liefde voor die 'ene en ware' en alle andere vormen van liefde. De vraag is of dat onderscheid wel zo hard is en of dat altijd en overal zo geldt. Is liefde eenkennig of kan liefde zich gelijktijdig richten op verschillende anderen en diverse contexten?

Wat we ook over en van de liefde vinden, de betekenis ervan wordt bepaald door tijd, plaats en ruimte. En dat is ook een systeemtheoretisch principe. Tussen samenlevingen, generaties, sociale klassen of leefcontexten wordt liefde op een andere manier begrepen, zijn de dilemma's en verlangens anders. *Houden van* ontstaat ook in diverse relatiecontexten, dat kunnen partnerrelaties zijn, maar ook ouder-kindrelaties of vriendschapsrelaties. Mensen houden van hun werk, of zijn passioneel gedreven door een project. Verschillende bijdragen in dit nummer tonen een variëteit

aan praktijken en contexten waarin het *houden van* wel of niet gerealiseerd wordt of kan worden.

We starten met een artikel van **Filip Maes** over dating en de invloed van datingsites op de wijze waarop mensen zichzelf ervaren. Een actueel onderwerp wanneer je de angst of gevoelens van teleurstelling wilt begrijpen van mensen die via digitale weg op zoek zijn naar liefde, relaties of seks. Maes beschrijft hoe ondanks de vrijheid waarmee op datingsites partners gezocht en gevonden kunnen worden, de druk tot zelfpresentatie en de daarmee gepaard gaande genderstereotypering toeneemt. Identiteitsdilemma's en onzekerheid ontstaan door dit verschil tussen beeld en werkelijkheid.

Birgit Bongaerts reflecteert over liefde en relaties. Zij doet dit door het lezen van enkele boeken waarin langer durende relaties op de voorgrond staan. Haar analyse is dat er met name wordt geschreven over hoe liefde eruit zou moeten zien en hoe paren ervoor kunnen zorgen dat liefde de tand des tijds doorstaat. Bongaerts concludeert dat hiermee sociale normen over liefde onderschreven worden en dat de nieuwsgierigheid naar de dagelijkse relatiepraktijken ontbreekt. Een boeiende en kritische reflectie voor degenen die inspiratie zoeken voor de worstelingen van mensen op het relatie- en liefdesgebied.

In haar essay is **Sarah Giels** geïnspireerd door Johan Sebastiaan Bach. Zijn manuscripten laten veel ruimte voor interpretatie. Volgens Giels is dit een metafoor voor hulpverleners die met hun cliënten spreken over identiteit, seksualiteit en relaties. In plaats van te zoeken naar uniformiteit wordt de uitdaging dan om de vele variaties te honoreren en exploreren.

Astrid Indekeu schreef een bijdrage voor de rubriek *Wetenschap* over haar onderzoek naar donorconceptie. Haar uitgangspunt is dat de wijze waarop donorconceptie wordt georganiseerd en de specifieke sociaal-maatschappelijke en juridische context van donorconceptie samenhangen met de manieren waarop familierelaties worden ervaren. Zij beschrijft de maatschappelijke processen rond donorconceptie waardoor de betekenissen van

termen als vaderschap of moederschap wijzigen, maar ook familienetwerken transformeren tot complexere gehelen.

De *Column* van **Philip Marres** gaat over lastpakken en dwarsliggers, die hij kort samengevat beschrijft als 'jongeren'. In zijn bijdrage illustreert Marres hoe je die als hulpverlener best tegemoet treedt. Humor en respect voor speciale en vaak niet-geliefde vaardigheden lijken een goed wapen. Dit verhaal ademt liefde uit voor deze doelgroep en voor het vak.

Dat is ook iets wat gezegd kan worden van de *Casuïstische mededeling* van **Nelleke van Garderen**. Aan de hand van drie vignetten toont zij hoe haar verstandelijk beperkte cliënten en hun familie haar altijd weer verrassen. Spreken zonder veel woorden zorgt soms voor schrijnende misverstanden, maar kan ook bijzondere momenten en prachtige resultaten opleveren.

De tweede *Casuïstische mededeling* is van **Chris van Lenteren**. Hij beschrijft de zoektocht van een gescheiden vrouw, haar worsteling met de vraag wat goed moederschap inhoudt en wat naast ouderschap een zinvol leven is: je kinderen niet meer zien en niet meer aan hen trekken als ultieme daad van onvoorwaardelijke liefde.

In de *Schijnwerper* een verslag van **Ludmilla Moons** en **Els Wouters**. Zij bezochten het Europees *Narrative Therapy and Community Work* congres en geven een inkijkje in verschillende workshops en lezingen.

Ten slotte de *Boekbesprekingen*. Ook over liefde en haar variaties. Philippe De Wilde recenseerde het boek van Eva Illouz, *Waarom liefde pijn doet*, een sociologische analyse van de maatschappelijke transformaties van liefdespraktijken en liefdesbeleving. Dany Baert las het boek *Born This Way* van Adriaens en De Block. Beide auteurs zijn filosofen die reflecteren over de ideeën over homoseksualiteit door de jaren heen. Kristel Kuppens besprak de roman *Dertig dagen* van Annelies Verbeke, een verhaal over een bicultuurel paar, een Senegalese man en zijn Vlaamse vriendin en hun zoektocht naar erbij horen en anders zijn.

En voor mensen die graag onze blog **Samenspraak** bezoeken: tegelijk met dit nummer verschijnt er een interview van Mieke Faes met de systeemtherapeute Chaja Kaufmann, die vertelt over haar ervaringen met het organiseren van tangobijeenkomsten voor paren die wat meer passie en beweging in hun relatie willen brengen.

Veel leesplezier.

Ellen Reijmers